

SOUČASNÝ ČESKÝ INDUSTRIÁL

Pravděpodobně ještě pár let potrvá, než budou mít firmy a klienti i v České republice větší hlad po kvalitní a zajímavé soudobé architektuře, jak jsme zvyklí vidat například ve Švýcarsku, Nizozemí, Rakousku či Slovinsku.

Vybraná kolekce realizací a několika studií, kterou představuje výstava a publikace *Současný český industriál*, však potvrzuje vysoký standard a úroveň soudobé české architektonické tvorby vznikající v našich předních ateliérech. Pro české země, které byly až do druhé světové války průmyslovým srdcem střední Evropy či Rakouska-Uherska, by to mělo být samozřejmé. Kvalita industriální architektury byla v našich historických zemích vždy vysoká a záhy si osvojila progresivní trendy ve vývoji architektonické produkce industriálního segmentu v daných obdobích. Vrchol těchto počínů představovala meziválečná funkcionalistická výstavba mnoha továrních a výrobních objektů, a to především ve Zlíně a v dalších průmyslových centrech Československa. Baťův Zlín se stal ojedinělým fenoménem na poli industriální architektury a ovlivňoval korporátní architekturu v mnoha dalších zemích světa.

Je také signifikantní, že všechny stavby a projekty jsou investovány z privátního sektoru a některé dokonce vznikly na základě vyzvaných soutěží. Tak široký a především po architektonické stránce kvalitní záběr by nebylo možné odprezentovat u žádného segmentu staveb financovaných z veřejných zdrojů. Bohužel. Tuto výstavu chápeme také jako jistou pobídku pro české politické spektrum, jež by mělo iniciovat vznik a uplatnění kvalitní architektury, která zásadním způsobem ovlivňuje život i estetické vnímání společnosti.

Na druhou stranu je neuvěřitelně povzbudivé, že pokud stát nemá nástroje pro širší podporu a osvětu na poli architektury, objevila se zde tak početná skupina soukromých osvětlených investorů. Právě díky nim se česká industriální architektura může rozvíjet a obstojít v konkurenci opusů od světově uznávaných architektů, jako je například Zaha Hadid, Herzog & de Meuron, UN Studio či Querkraft.

Domnívám se, že tato výstava bude mít rovněž význam pro další investory, kteří zatím váhají, zda vejít do dialogu s výjimečnou architekturou a prožít si svůj příběh, na jehož konci může být vznik dalších výjimečných industriálních budov, výrobních hal či logistických a skladovacích areálů – potažmo architektury, která bude pozitivně ovlivňovat okolí a stane se impulsem pro další architektonický rozvoj v různých lokalitách České republiky.

Základními stavebními kameny tohoto industriálního portfolia jsou kvalita a jedinečnost. Dalším momentem je typologická pestrost, která nám umožnila představit rozmanité přístupy v architektonickém řešení současného industriálu. Do Čech a především na Moravu také přichází s jistým zpožděním nový fenomén progresivních designových vln, jenž se stává zajímavou možností pro architektonické kreace předních českých tvůrců. Zařadili jsme i několik klasicky industriálních „kapotáží“, které však dokreslují navazování na projektování v historických obdobích. Náš výběr zejména výrobních provozů je pochopitelně subjektivním pohledem a nepředstavuje úplný výčet těchto staveb, některé realizace také nechtěli publikovat jejich autoři nebo majitelé.

Chtěl bych poděkovat všem partnerům projektu, kteří podpořili realizaci výstavy a katalogu. Byla to mnohdy velmi příjemná setkání s osvětlenými investory, kteří nevnímají pouze finanční efekt své činnosti, ale při svém výběru předních českých architektů a vedení dialogu podpořili i estetickou a kulturně-společenskou nástavbu svých industriálních opusů.

– Dan Merta

NEJENOM PRÁCE ŠLECHTÍ – NĚKOLIK POZNÁMEK K SOUČASNÉ PRŮMYSLOVÉ ARCHITEKTUŘE

Majitelé nejrůznějších firem, kteří se při vzniku svých výrobních, skladovacích a obchodních prostor rozhodli spolupracovat s předními českými architekty, učinili prozíravý krok. Dobrý projekt totiž může přinést jak úspory času, tak zvýšení pracovní efektivity, ale může sloužit k vytvoření příznivého společenského klimatu na pracovišti, protože obecně platí, že čím kultivovanější prostředí se uživateli nabízí, tím méně negativních myšlenek si připouští.

Každý architekt je jenom natolik dobrý, do jaké míry mu to umožní investor. Spojení prozíravého – nebo chcete-li osvětleného – investora a kvalitního architekta vede k tomu, že industriální stavba znamená pro okolí nejenom ekonomický přínos, protože nabídne nová pracovní místa, ale zároveň je obohacuje o kvalitní stavbu. Zatímco v případě starých fabrik devatenáctého a dvacátého století se z vitruviovské architektonické triády – pevnost (*firmitas*), účelnost (*utilitas*), ladnost (*venustas*) – přebíraly bezvýhradně pouze první dvě určující zásady a ladnost či krása se zpravidla dostavovala až jaksi v druhém plánu, tak v období posledních patnácti let se *venustas* – čili estetická kritéria – uplatňuje v architektuře industriálních staveb v mnohem větší míře.

Čím známější architekt se zapojí do procesu vzniku nové továrny, tím větší věhlas to pro budoucí stavbu přináší, protože se stává nositelem kvality, která s velkou pravděpodobností neujde zájmu odborných, ale často také pro nejširší okruh čtenářů zaměřených médií (i masová média totiž v prvním desetiletí pozvolna pochopila, že soudobá architektura je přitažlivé téma). Samotná architektura se pak ve své podstatě stává dalším, a to velmi podstatným marketingovým nástrojem firmy, která se ji nebála využít. Jméno firmy se dostává do jiných, širších souvislostí, než jenom spojených výhradně s produkty. Když navíc dostane nějakou architektonickou cenu, náleží samozřejmě investorovi stejnou měrou, jako si ji zaslouží za svůj projekt architekt.

– Petr Volf